

ТЕ, ЩО ОБЕРІГАЄ ПАМ'ЯТЬ: КІЛЬКА СЛІВ СПОМИНУ

Студентські роки, звичайно, завжди особливі, адже вони припадають на розквіт юності, на час великих надій і перших досягнень. Про викладачів, особливо найкращих, бо знаючих і справедливих, на все життя залишаються добрі спогади. Для мене ідеалом завжди була Юлія Федорівна Кочерган. Мініатюрна, зі смаком одягнена, з ледве вловимим запахом *крістіана діора* (так, такі дорогезні тоді духи були в магазинах парфумерії, але ми, вчорашні сільські діти, й уявити не могли, щоб на якісь пахощі людина могла витратити усю місячну зарплатню доцентки, обмежуючи себе в іншому).

Наша група, куратором якої призначили ще тоді зовсім юного Грещука Василя Васильовича, Юлію Федорівну любила особливо за її надзвичайно цікаві лекції, справедливість в оцінюванні, щирість у спілкуванні. На жаль, тоді ми багато чого не знали, адже навіть про Валентина Мороза ніхто й не згадував, а про дисидентство не мав і зеленої уяви. Не відали ми й про те, чому чоловікові Юлії Федорівни, Михайлу Петровичу – українському мовознавцю, довелося терміново перевестися на кафедру російської мови. Ми були вчорашніми випускниками сільських шкіл, зашореними радянською ідеологією, «забитими податками» «кодексу будівника комунізму».

У нашій групі вчилися дві кандидатки в члени кпрс, а згодом і *членкині* кпрс. Неофіційні пільги цим *девочкам* усіх нас дошкуляли завжди: вони входили в студентські загони і не їздили на каторжну працю на південь України, не збирали замерзлу картоплю й цукрові буряки до самого Нового року на Тернопільщині. Критикувати їх заборонялось, а викладачі старалися з ними не мати жодних ексцесів. Під час сесії *девочки* демонстративно викладали на стіл власні партійні квитки й ситуація *не падає* – *убійот* спрацьовувала феноменально: оцінки «відмінно» були гарантовані. В однієї тільки Юлії Федорівни цей номер не проходив: отримували й «добре», і «задовільно».

Пам'ятаю, як Ліда Сотніченко, родом із Чернігівщини, принесла Юлії Федорівні букет розквітлої верби. Ліда взагалі могла в гуртожитку й вишивати чи прати навіть у свято, а що таке Шуткова (Вербна) неділя уяви не мала, бо атеїзм на Чернігівщині вже призвів до закриття практично всіх церков. Жовті пухнасті котики верби, яку продавали на вулицях для освячення, дівчині сподобалися і вона вирішила зробити приємне улюбленій викладачці. Юлія Федорівна аж на лиці змінилася від такого подарунка, але взяла себе і руки і відправила нашого старосту принести в трилітровому слоїку води, щоб поставити вербу в кабінеті.

Наступного дня прийшли голова профкому й начальник відділу кадрів і взяли нас розпитувати, з якої це радості в кабінеті розцвіла верба. Проте Юлія Федорівна вже була у всеозброєнні: виклала на стіл листівку, приурочену 8 Березню, на якій також красувалися кілька гілочок верби у котиках. Горе-перевіряючі, понуривши голови, пішли в деканат і там про щось довго сперечалися.

До мене Юлія Федорівна ставилася особливо приязно, читала мої вірші, редагувала, правила, навіть порекомендувала віднести для публікації в обласну газету «Комсомольський прапор». Я віднесла, літконсультант прочитав, але сказав, що треба подавати надрукованими кожен вірш окремо. З секретаркою в деканаті я домовилася про друк, але треба було роздобути 10 аркушів паперу, який тоді був небаченим дефіцитом. І Юлія Федорівна принесла мені кільканадцять листків чудового фінського паперу! Мабуть, поділилася папером для докторської дисертації власного чоловіка.

Лекції Юлії Федорівни завжди були надзвичайно цікавими. Вона вміла робити лінгвоаналіз віршів, характеризувати ідіостиль письменників. Правда, *верніє ленінки* постійно провокували Юлію Федорівну: то раптом зауважували, що хотіли би більше почути про керівну роль партії у романі Михайла Стельмаха «Кров людська – не водиця» чи в кіноповісті Олександра Довженка «Поема про море», то ні з того, ні з сього запитували, чи вона читала роман Олеся Гончара «Собор». Навіть зауважували, що вона на одну хвилину незаконно продовжила лекцію. У відповідь на це Юлія Федорівна почала приносити будильник, і як тільки він дзвонив, вона уривала лекцію на півслові.

Спогади про Ю. Ф. Кочерган спонукають робити висновок, що навіть у найтяжчі часи буди люди, які нехтували небезпекою і можливими доносами, бцли чудовими літературознавцями і патріотами України.

*Ольга Слоньовська,
м. Івано-Франківськ*